

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

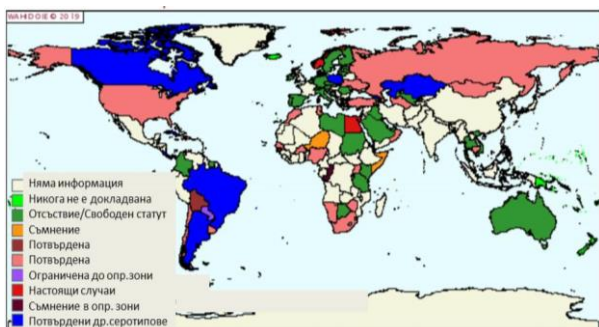
Министерство на земеделието, храните и горите

Българска агенция по безопасност на храните

БЯС (RABIES)

1. Разпространение:

Бесът е широко разпространен в световен мащаб, като на територии в Африка и Азия е ендемичен. Болестта предизвиква около 50 000 смъртни случая при хора годишно. В страните в Европейския съюз за последните 5 години 473 случая при животни са регистрирани в Гърция, Литва, Полша, Румъния, Унгария, Франция и Хърватия. Ежегодно случаи са регистрирани и в Турция. В България последният констатиран случай е при лисица в обл. Кюстендил през 2014 година.

Карта 1 : Ситуация в световен мащаб

Карта 2: Ситуация в ЕС и съседни трети страни

2. Епидемиология:

Причинител: сем. Rhabdoviridae, род Lyssavirus, с 12 вида, от които с най-голямо значение е класическия вирус на беса (RABV).

Възприемчиви животни: всички бозайници, в т.ч. и човека.

Трансмисия: чрез слюнка на заразено животно – при ухапване, през разранена кожа, мукозни мембрани – напр. лигавица на устата, носа, очите, при вдишване. Основни източници на вируса са слюнката и мозъчната тъкан.

3. Диагноза:

Инкубационен период: от няколко дни до 6 месеца. Има доказани случаи на инкубационен период до 7 години.

Клинични признаци:

- „Буен“ бяс, който има три фази:
  - 1) Променливо поведение - свръх възбудимост, сменяща се с депресия, извратен апетит.
  - 2) Агресивност, липса на страх, хидрофобия, стремеж към движение напред, спазми/парализа на глътката, повишено слюноотделяне.
  - 3) Парализа и смърт.
- „Тих бяс“: депресия, парализи, започващи от главата, прогресиращи към предните крайници – до обхващане на цялото тяло, невъзможност за преглъщане, повишено слюноотделяне, кома и смърт.

4. Мерки за превенция и контрол:

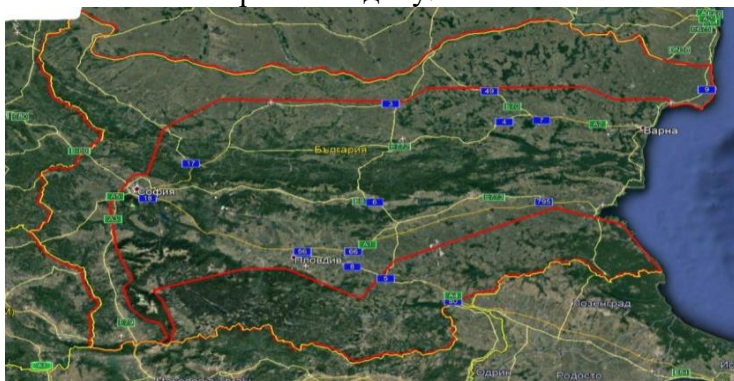
Законодателство:

- [Закон за ветеринарномедицинската дейност;](#)

- [Наредба № 23 от 17.05.2002 г. за профилактика и борба с болестта бяс при животните.](#)
- [Наредба № 23 от 14.12.2005 г. за реда и начина за обявяване и регистрация на заразните болести по животните.](#)

Мерки БАБХ:

- [Програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестта бяс в България, включваща:](#)
- орална ваксинация на лисици чрез въздушно разпространяване на ваксинални примамки двукратно годишно (пролет и есен) в граничните зони от страната, обозначени на картата по-долу:

Карта 3 Ваксинационни територии в Р България

- вземане и изследване на проби от лисици и чакали, отстреляни на територията на ваксинаираните зони за контрол на ваксинацията и установяване наличие на причинителя
- вземане и изследване на проби от отстреляни лисици и чакали на територията на останалата част на страната за установяване наличие на причинителя.
- вземане на проби от умрели и съмнително болни животни от всички възприемчиви видове от територията на цялата страна за установяване наличие на причинителя.

Лабораторни изследвания:

- от територията на ваксинаираните зони – серум и глава на отстреляни лисици/чакали (за установяване наличие на антитела в кръвта, биомаркер тетрациклин в зъби или кост на долната челюст - за отчитане на прием на ваксинална примамка и мозъчна тъкан – за установяване наличие на причинителя).
- от територията на останалата част от страната – глава на отстреляно/умряло/съмнително болно животно – за установяване наличие на причинителя в мозъчна тъкан.

Дейности, делегирани на ЧПВЛ:

- ежегодна ваксинация на кучета
- идентификация и регистрация на кучета

5. Линк за актуална информация:

- Интернет страница на БАБХ

Програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестта бяс в България през 2019-2021 г. <http://tinyurl.com/y5oj9u46>

Разработени документи за болестта <http://tinyurl.com/y2kjlq2h>

- Световна организация по здравеопазване на животните (OIE)

<http://www.oie.int/animal-health-in-the-world/rabies-portal/>

http://www.oie.int/index.php?id=169&L=0&htmfile=chapitre_rabies.htm

http://www.oie.int/fileadmin/Home/eng/Health_standards/tahm/2.01.17_RABIES.pdf